

V Štrasburgu 8. 3. 2022
COM(2022) 107 final

**OZNÁMENIE KOMISIE EURÓPSKEMU PARLAMENTU, EURÓPSKEJ RADE,
RADE, EURÓPSKEMU HOSPODÁRSKEMU A SOCIÁLNEMU VÝBORU A
VÝBORU REGIÓNOV**

Európska solidarita s utečencami a ľuďmi, ktorí utekajú pred vojnou na Ukrajine

1. EURÓPSKA SOLIDARITA S UKRAJINOU

Nevyprovokovaná vojenská agresia Ruska voči Ukrajine a jeho invázia na Ukrajinu šokovali svet. Odsúdenie tejto agresie na celom svete potvrdila aj prevažná väčšina štátov Organizácie Spojených národov¹. Rusko porušuje medzinárodný poriadok založený na pravidlách a jeho činy sú zamerané na destabilizáciu európskej bezpečnostnej architektúry. Plošné útoky na civilistov viedli k masívnym stratám na životoch, k nespočtým rodinným tragédiám a k zničeniu pokojného života celých spoločností. Odhodlanie ukrajinského ľudu urobiť všetko, čo je v jeho silách na obranu demokracie a svojho národa, je obdivuhodné.

EÚ a jej členské štáty stáli spolu s partnermi v popredí úsilia o predídenie krviprelievaniu a následne reagovali na útok Putina na zvrchovaný a mierový ukrajinský národ uvalením bezprecedentných sankcií voči Ruskej federácii a Bielorusku². To je tiež odrazom vlny celosvetového odporu proti pohrdaniu ľudským životom, ľudskými právami, medzinárodným právom a hodnotami, ktoré vyznávame.

Táto kombinácia komplexnej a jednotnej podpory zo strany EÚ a inšpiratívnej solidarity jednotlivých Európanov sa jasne prejavuje v pomoci všetkým ľuďom, ktorí utekajú pred vojnou. Počet ľudí, ktorí boli vysídlení zo svojich domovov a nútení utiecť z Ukrajiny, už dosiahol milióny a rastie každou hodinou. EÚ stojí na čele činností zameraných na poskytovanie priamej humanitárnej pomoci obetiam tejto agresie. EÚ podporuje obdivuhodné úsilie členských štátov, ktoré sú vystavené náporu, prostredníctvom priameho poskytovania ubytovania, potravín a zdravotnej starostlivosti a tým, že ľuďom, ktorí utekajú pred vojnou na Ukrajinu, poskytuje jasné právne postavenie prostredníctvom bezprecedentnej ponuky dočasnej ochrany.

Vplyv tejto dynamickej politickej reakcie je znásobený osobným súcitom s ťažkou situáciou utečencov, ktorý prejavujú milióny Európanov³. Vôľa rodín prijať utečencov vo svojich domovoch, ochota komunit poskytnúť im jedlo a ubytovanie, pripravenosť podnikov ponúknuť svoje služby a zamestnanie, ako aj pripravenosť ľudí v celej EÚ i mimo nej ponúknuť materiálnu pomoc a podporu je živým dôkazom európskych hodnôt v praxi. Svedčí o nasadení, na ktorom možno stavať, keďže čoraz väčší rozsah utečeneckej krízy sa spája s potrebou zaistiť ľuďom po traume z vojny stabilné zázemie. Komisia uvedie na webovom sídle Európa informácie, ktoré pomôžu občanom a súkromnému sektoru zaistiť, aby bola ich podpora pre ľudí, ktorí utekajú pred vojnou, sprostredkovaná dôveryhodnými organizáciami a aby zodpovedala potrebám⁴. Takisto je dôležité zabezpečiť, aby sa poskytovali vysokokvalitné informácie s cieľom bojovať proti dezinformáciám zameraným na podkopávanie solidarity Európy.

Závazok EÚ pomáhať ľuďom v núdzi je neochvejný. Budeme si cítiť naše hodnoty a všetkých ľudí, ktorí utekajú pred ruskou agresiou, prijmeme s rešpektom a ľudsky. Budeme pokračovať v zintenzívňovaní účinného poskytovania núdzovej a humanitárnej

¹ Rezolúcia Valného zhromaždenia OSN z 2. marca 2022, v ktorej sa žiada, aby Rusko okamžite, úplne a bezpodmienečne stiahlo všetky svoje vojenské sily z Ukrajiny.

² Od 23. februára do 2. marca 2022 boli schválené tri po sebe nasledujúce balíky sankcií.

³ Pojem „utečenec“ sa v tomto oznámení používa v širokom politickom zmysle, a nie v zmysle vymedzenia v Ženevskom dohovore a *acquis* EÚ v oblasti azylu.

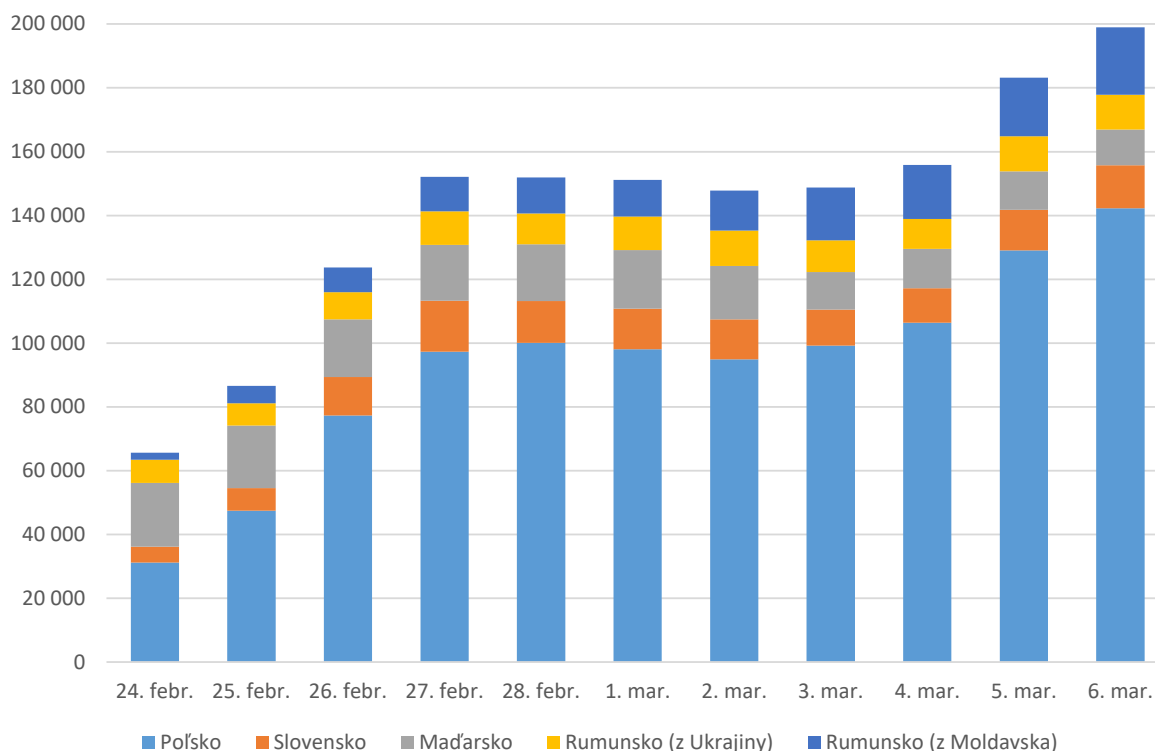
⁴ Zoznam organizácií, ktoré pôsobia v oblasti humanitárnej pomoci na Ukrajine, možno nájsť na tomto odkaze: https://ec.europa.eu/info/strategy/priorities-2019-2024/stronger-europe-world/eu-solidarity-ukraine_sk

pomoci. Pri riešení utečeneckej výzvy v nadchádzajúcich mesiacoch sa bude EÚ opierať hlavne o solidaritu.

SÚČASNÁ SITUÁCIA

- K 6. marcu 2022 utieklo pred vojnou na Ukrajine 1,8 milióna ľudí.
- Poľsko, Maďarsko, Slovensko a Rumunsko zaznamenávajú každý deň príchody obrovského počtu ľudí.

Príchody do Poľska, Maďarska, Slovenska a Rumunska

- Ľudia neprichádzajú len do krajín susediacich s Ukrajinou, ale **presúvajú sa aj ďalej do iných členských štátov**: niektoré členské štáty poskytli odhady (napr. do Česka prišlo odhadom 100 000 osôb, do Bulharska viac ako 40 000, do Talianska viac ako 17 000) a tieto počty sa neustále menia a rastú, keďže ľudia sa ďalej presúvajú do iných členských štátov.
- Ukrajinci predstavujú minimálne štyri pätiny ľudí utekajúcich pred vojnou na Ukrajine. Popri vracajúcich sa občanoch EÚ prichádzajú aj ľudia s inou **štátnou príslušnosťou**, ako sú Indovia, Nigérijčania a Turci.
- Na **hranici medzi Ukrajinou a EÚ** dochádza k denným výkyvom a príležitostnému preťaženiu, pričom agentúra Frontex hlási na väčšine hraničných priechodov na strane EÚ čakacie lehoty dlhšie približne o hodinu (situácia k 6. marcu). Významnejšie aj keď momentálne kratšie čakacie lehoty sú hlásené na ukrajinskej strane.
- **Prijímacia kapacita** je v súčasnosti primeraná, keďže mnohí prichádzajúci ľudia sa rýchlo presúvajú ďalej, aby sa dostali k rodine alebo priateľom. Poľsko, Rumunsko,

Maďarsko a Slovensko naďalej hlásia dostupnú kapacitu.

- Ukrajinskí štátni príslušníci podali od **28. februára do 6. marca v krajinách EÚ+ 8 467 žiadostí o udelenie azylu**⁵. Z týchto žiadostí bolo 39 % zaregistrovaných v štyroch členských štátoch, ktoré susedia s Ukrajinou.

2. HUMANITÁRNA POMOC

Rozsah humanitárnej katastrofy na Ukrajine sa ešte naplno neprejavil. Európa je svedkom skazy a vysídľovania v rozsahu, k akému nedošlo od najtemnejších dní minulého storočia. EÚ vyvíja obrovské úsilie o zabezpečenie núdzovej humanitárnej pomoci, pričom spolupracuje s členskými štátmi, agentúrami poskytujúcimi pomoc a spojencami v rámci medzinárodného spoločenstva. Z rozpočtu EÚ je na riešenie humanitárnych dôsledkov tejto tragickej vojny tak na Ukrajine, ako aj mimo nej, určených najmenej 500 miliónov EUR.

EÚ poskytuje Ukrajine rozsiahlu podporu, vrátane núdzovej makrofinančnej pomoci vo výške 1,2 miliardy EUR vo forme úverov a dodatočnej rozpočtovej podpory vo výške 120 miliónov EUR, aby jej pomohla zvládnuť túto krízu. Európska investičná banka so súhlasom Európskej komisie okrem toho oznámila, že okamžite premení úvery vo výške 668 miliónov EUR na pomoc na zabezpečenie likvidity pre ukrajinské orgány. Pokračujeme aj v podpore kľúčových partnerov z radov občianskej spoločnosti na Ukrajine.

Humanitárna katastrofa na Ukrajine...

Počet civilných obetí na Ukrajine každým dňom narastá. Pre ľudí, ktorí sa schovávajú pred útokmi, predstavujú skutočné riziko aj škody na obydliach a zariadeniach na zásobovanie vodou a elektrinou. Nepriateľské akcie čoraz viac komplikujú zásobovanie potravinami. Kritické nemocničné služby čelia neustálym výpadkom elektriny a riziku, že sanitky a zdravotnícki pracovníci sa ocitnú pod krížovou paľbou. Pre agentúry poskytujúce pomoc je čoraz zložitejšie dodávať materiálnu pomoc ľuďom, ktorí sú v núdzi, a ako sa vojnový konflikt rozširuje, tento problém sa stáva čoraz naliehavším.

....si vyžaduje prístup k humanitárnej pomoci

Je neprípustné, aby sa k ľuďom v núdzi pre vojnu nedostala pomoc. Zúfalo potrebná humanitárna pomoc sa musí dostať do všetkých častí Ukrajiny. Civilnému obyvateľstvu sa musí takisto umožniť, aby opustilo obliehané mestá, a to bez ohľadu na ich štátnu príslušnosť. Zabezpečenie prístupu k humanitárnej pomoci, aj vytvorením humanitárnych koridorov, je preto nalievavou prioritou. Umožnenie bezpečného a neobmedzeného prístupu humanitárnych pracovníkov a prístupu k materiálnej pomoci je právnou povinnosťou podľa medzinárodného humanitárneho práva. EÚ bude naďalej spolupracovať s medzinárodnými organizáciami a partnermi s cieľom čo najskôr zaistiť tento prístup a fungovanie humanitárnych koridorov.

Prichádza podpora z prvých balíkov EÚ....

Na ceste je okamžitý balík humanitárnej finančnej pomoci EÚ vo výške 85 miliónov EUR, ktorý je určený pre ľudí postihnutých vojnou na Ukrajine a ktorý má slúžiť na zabezpečenie potravín, vody, liekov, zdravotníckych kapacít, prístrešia a ochrany. EÚ takisto poskytuje podporu utečencom v Moldavsku, a to sumou 5 miliónov EUR na pokrytie základných potrieb. 27 krajín sa zároveň snaží poskytnúť materiálnu pomoc v hodnote viac ako 100

⁵ V dôsledku oneskorenia pri registrácii a podávaní správ môže byť celkový počet vyšší.

miliónov EUR prostredníctvom mechanizmu Únie v oblasti civilnej ochrany (UCPM). K ľuďom v núdzi na Ukrajine už dorazili prvé dodávky s viac ako 4 miliónmi kusov vybavenia, vrátane vozidiel, lekárničiek, stanov, prikrývok a spacích vakov. Na ceste je teraz aj špecializované zdravotnícke vybavenie, ktorého súčasťou sú aj respirátory a kyslík, zo strategickej zdravotníckej rezervy rescEU.

....aj napriek ťažkostiam s dodaním

EÚ spolupracuje s Organizáciou Spojených národov, Červeným krížom a medzinárodnými mimovládnyimi organizáciami s cieľom zabezpečiť čo najrýchlejšie doručenie humanitárnej pomoci. Komisia je v neustálom kontakte s ukrajinskými orgánmi, aby pomohla zaistiť, že náklad prekročí hranicu Ukrajiny. Vďaka mechanizmu Únie v oblasti civilnej ochrany Komisia urýchľuje poskytovanie pomoci Ukrajine prostredníctvom centier zriadených v Poľsku, na Slovensku a v Rumunsku.

Podpora členských štátov, ktoré sú vystavené najväčšiemu náporu.....

Vďaka sledu návštev na mieste⁶ mohla Komisia priamo vidieť veľmi významné podporné programy, ktoré zaviedli Poľsko, Slovensko, Maďarsko a Rumunsko v súvislosti s utečencami prichádzajúcimi na ich hranice, ako aj úsilie susedného Moldavska. Kombinácia tejto snahy a štedrosti a súcitu ich obyvateľov prináša utečencom a vysídleným osobám, ktoré čelia traume súvisiacej s útekem zo svojich domovov, bezprostrednú úľavu.

....v podobe priamej pomoci tomuto solidárnemu úsiliu

Táto práca si vyžaduje všetku možnú podporu zo strany EÚ. Poľsko a Slovensko aktivovali mechanizmus Únie v oblasti civilnej ochrany a začínajú dostávať pomoc týkajúcu sa ubytovania a lekárskej starostlivosti. Príchody tak veľkého počtu osôb kladú osobitné výzvy v oblasti zdravia, a preto by sa pri príchode mali vykonávať základné zdravotné kontroly. Prichádzajúci ľudia môžu byť zranení alebo môžu trpieť chronickými ochoreniami, ktoré si vyžadujú okamžitú lekársku starostlivosť. Ďalšou výzvou zostáva aj ochorenie COVID-19. Komisia a jej agentúry intenzívne spolupracujú s členskými štátmi na zabezpečení prístupu k zdravotnej starostlivosti a liekom, identifikovaní potrieb a zaistení zodpovedajúcej operačnej pomoci vrátane nemocničných lôžok, chirurgických kapacít na liečbu popálenín a prepravy pacientov v núdzi.

V tejto situácii, keď členské štáty možno budú musieť veľmi rýchlo poskytnúť ubytovanie, materiálnu pomoc a služby, sa môžu použiť pravidlá stanovené pre naliehavé verejné obstarávanie, podobne ako počas migračnej krízy v rokoch 2015 – 2016 a pandémie COVID-19⁷.

Finančné prostriedky EÚ sú okamžite k dispozícii členským štátom prostredníctvom ich vnútroštátnych programov v oblasti vnútorných vecí na obdobie 2014 – 2020 a môžu sa použiť na poskytovanie finančnej podpory na pokrytie takých aspektov, ako sú ubytovanie, potravinová a zdravotná starostlivosť, a to aj prostredníctvom dodatočného personálu. Komisia urobí všetko, čo je v jej silách, aby zaistila, že existujúce finančné prostriedky budú ľahko a rýchlo dostupné a aby sa mohli vyčerpať v plnej miere. Komisia navrhuje predĺžiť obdobie vykonávania týchto nástrojov⁸, aby sa členským štátom poskytla dodatočná flexibilita: rýchle

⁶ Návštevy predsedníčky Komisie von der Leyenovej, vysokého predstaviteľa Únie pre zahraničné veci a bezpečnostnú politiku Borrella, podpredsedu Schinasa, podpredsedníčky Šuicovej, komisárky Johanssonovej, komisára Lenarčiča, komisára Várhelyiho a komisárky Kyriakidesovej.

⁷ Oznámenia z 9. septembra 2015 [COM(2015) 454] a 1. apríla 2020 [C(2020) 2078].

⁸ Fond pre azyl, migráciu a integráciu a Fond pre vnútornú bezpečnosť.

prijatie Európskym parlamentom a Radou by uvoľnilo dodatočnú podporu vo výške približne 420 miliónov EUR. Podpora dotknutých členských štátov bude zároveň prioritou dostupného núdzového financovania v rámci Fondu pre azyl, migráciu a integráciu na obdobie 2021 – 2027.

3. VÝZVA NA HRANICIACH

Kríza vyvíja extrémny tlak na hranicu EÚ s Ukrajinou. Prichádzajúce osoby sa musia zaregistrovať, musí sa im poskytnúť pomoc súvisiaca s ich okamžitými potrebami a musia sa bezpečne nasmerovať na miesto ich ďalšieho útočiska. Tento proces sa musí uskutočniť rýchlo, pričom je potrebné zachovávať poriadok a umožniť vykonávanie základných bezpečnostných kontrol. EÚ nesie spoločnú zodpovednosť za pomoc na jej spoločnej hranici, a preto podporuje členské štáty, ktoré čelia tomuto mimoriadnemu náporu.

Podpora riadenia hraníc na Ukrajine

Prvým problémom je preťaženie na ukrajinskej strane hranice. Ukrajinské pohraničné orgány musia uplatňovať svoje pravidlá čeliac nedostatku zamestnancov, problémom s IT systémami a veľkému počtu opustených automobilov. Ukrajina sa snaží účinne riadiť toky presmerovaním ľudí a zjednodušením postupov. Členské štáty a EÚ spolupracujú s ukrajinskými orgánmi na riešení jednotlivých problémov. Je mimoriadne dôležité pracovať na zachovaní voľného prechodu pre dodávky pomoci na Ukrajinu.

Väčšina osôb, ktoré prichádzajú na hranice medzi Ukrajinou a členskými štátmi, sú ukrajinskí štátni príslušníci, a ak sú držiteľmi biometrických pasov, vzťahuje sa na nich bezvízový vstup do EÚ na obdobie 90 dní, pričom hranice môžu prejsť aj cez elektronické vstupné miesta, nielen cez miesta kontrolované príslušníkmi pohraničnej stráže. Mnohí sa spájajú s rodinou a priateľmi a niektorí sa presunú z krajiny prvého vstupu, aby sa dostali k príbuzným a známym v iných členských štátoch. Je dôležité zaistiť, aby mohli takéto pohyby na hraničných priechodoch medzi členskými štátmi prebiehať čo najplynulejšie. Existuje však mnoho rôznych kategórií prichádzajúcich osôb. Patria medzi ne vracajúci sa občania EÚ, osoby, ktorým Ukrajina poskytla medzinárodnú ochranu, vrátane mnohých Bielorusov, ktorí utiekli pred Lukašenkovým režimom, a študenti a pracovníci z krajín z celého sveta. Je mimoriadne dôležité, aby sa so všetkými, ktorí utekajú pred ruskou agresiou na Ukrajine, zaobchádzalo s plnou úctou a starostlivosťou.

....aby sa udržali v pohybe bezpečné toky...

Všetci títo ľudia si vyžadujú osobitné zaobchádzanie, pričom členské štáty čelia obrovskému počtu prichádzajúcich ľudí – len na poľskej hranici ich bolo zaznamenaných približne 100 000 denne. Členské štáty reagovali na túto situáciu posilnením počtu zamestnancov a zjednodušením postupov. Je nevyhnutné zabezpečiť riadny vstup do EÚ na základe spoločných noriem, ale zároveň musí zostať hranica otvorená pre ľudí, ktorí utekajú z oblastí ozbrojeného konfliktu a môžu sa potrebovať dostať do EÚ z humanitárnych dôvodov alebo na účely medzinárodnej ochrany. Komisia už vydala operačné usmernenia⁹ s cieľom pomôcť príslušníkom pohraničnej stráže členských štátov efektívne riadiť tieto príchody a súčasne zaistiť vysokú úroveň bezpečnosti. V týchto usmerneniach sa stanovuje, ako môžu nástroje, ako sú jazdné pruhy pre núdzovú pomoc, pomôcť urýchliť pomoc pre zraniteľné osoby a ako možno zjednodušiť niektoré postupy vrátane zjednodušených colných postupov.

⁹ C(2022) 1404 final z 2. marca 2022.

...prostredníctvom finančnej podpory a agentúr EÚ

EÚ takisto zintenzívňuje finančnú podporu pre členské štáty v rámci Nástroja na riadenie hraníc a víza s cieľom pomôcť pri riadení hraníc, konkrétne pri identifikácii príchodov, ako aj pri prvom prijatí a poskytovaní zdravotnej starostlivosti.

Agentúry EÚ takisto poskytujú dodatočné pracovné sily a odborné znalosti na podporu členských štátov. Prvá skupina 49 zamestnancov agentúry Frontex, ktorí sú nasadení na hraniciach medzi EÚ a Ukrajinou a na hranici s Moldavskom, bola doplnená o 162 zamestnancov, ktorí boli vyslaní do Rumunska. Agentúra Frontex je pripravená zintenzívniť podporu na hraniciach medzi EÚ a Ukrajinou za pomoci viac ako 2 600 príslušníkov. Agentúra EÚ pre azyl je pripravená pomôcť pri preverovaní, registrácii, poskytovaní informácií a spracúvaní žiadostí o azyl poskytnutím 130 odborníkov. Europol poskytuje základnú situačnú podporu, a to aj v súvislosti s možnou prítomnosťou zahraničných bojovníkov alebo inými známymi bezpečnostnými hrozbami. Europol pôsobí v teréne na Slovensku a v Poľsku a plánuje sa, že svoje pôsobenie čoskoro rozšíri aj do Rumunska a Maďarska. Aj iné agentúry EÚ, ako je eu-LISA¹⁰ a Agentúra pre základné práva¹¹, rýchlo presmerovali svoje činnosti na podporu členských štátov.

...a podporovaním susedných krajín

Od 24. februára muselo Moldavsko zvládnuť viac ako 368 000 príchodov. K balíku okamžitej pomoci a podpore Moldavska prostredníctvom mechanizmu Únie v oblasti civilnej ochrany sa doplnia ďalšie opatrenia zamerané na riešenie vyvíjajúcej sa situácie vrátane 15 miliónov EUR na pomoc pri zvládaní utečeneckej krízy.

Komisia poskytne podporu na zaistenie bezpečného prechodu štátnych príslušníkov tretích krajín a ich repatriácie zo susedných krajín do ich krajín pôvodu prostredníctvom novej akcie, ktorej súčasťou je operačná podpora a budovanie kapacít. Komisia urýchlene posúdi, či je nutné rozšíriť súčasné projekty v Moldavsku, a v prípade potreby poskytne podporu aj prostredníctvom agentúr EÚ.

4. EÚ POJÍMA UTEČENCOV A VYSÍDLENÉ OSOBY

Súčasná utečenecká kríza si bude vyžadovať, aby EÚ využila všetky svoje kapacity a pomohla uchopiť túto výzvu rýchlo a rozhodne. Dôsledky tejto výzvy pocíti celá EÚ a všetky členské štáty budú musieť použiť svoje kapacity na podporu nových prichádzajúcich osôb. Okrem finančnej podpory sa musia zapojiť aj všetky skupiny, ktoré vedia pomôcť, vrátane občianskej spoločnosti či komunít diaspór. Zároveň musíme v tomto spoločnom úsilí spolupracovať s partnermi na celom svete. EÚ v koordinácii s partnermi urýchlene zavádza postupy, ktorých cieľom je ponúknuť ľuďom, ktorí utekajú pred vojnou, stabilné a ústretové prostredie a pomôcť vnútroštátnym správam, ktoré sú pod obrovským tlakom, pri vykonávaní nevyhnutnej práce. Osobitná pozornosť by sa mala venovať potrebám najzraniteľnejších osôb, osôb, ktorým hrozí marginalizácia, ale aj tým, ktorí sú najviac ohrození. Väčšinu prichádzajúcich osôb tvoria ženy, maloleté osoby bez sprievodu a ostatné deti. Medzi okamžité priority bude patriť zabezpečenie primeraných informácií a ubytovania,

¹⁰ Agentúra eu-LISA podporuje prácu členských štátov v oblasti registrácie a kontrol prostredníctvom informačných systémov ako je Eurodac a Schengenský informačný systém.

¹¹ Agentúra pre základné práva navštevuje hraničné priechody a prijímacie centrá členských štátov, ktoré sú vystavené náporu.

predchádzanie rodovo motivovanému zneužívaniu, podpora starostlivosti o deti a zaistenie rýchleho prístupu k vzdelávaniu.

Jasné právne postavenie.....

V reakcii na obrovské počty ľudí, ktorí utekajú pred ruskou vojenskou agresiou, predkladá EÚ bezprecedentnú ponuku dočasnej ochrany, ktorá prináša ľuďom vo veľkej núdzi jednoznačné a bezpečné postavenie¹². Tým sa zaistí, že Ukrajinci a ich rodiny požívajú bezpečné právne postavenie, ktoré sa bude uplatňovať v celej EÚ, a to aj po uplynutí 90 dní bezvízového režimu. Vzťahuje sa aj na mnohých štátnych príslušníkov ďalších tretích krajín, ktorí utekajú pred vojnou, vrátane tých, ktorým sa poskytla medzinárodná ochrana na Ukrajine, a tých, ktorí sa nemôžu bezpečne vrátiť do svojej krajiny pôvodu. Všetci, ktorí utekajú pred vojnou, sú v Európe vítaní: osobám, na ktoré sa nevzťahuje dočasná ochrana, sa poskytne ochrana a ubytovanie a potom im pomôžeme bezpečne sa dostať domov¹³. Takisto sa vypracúvajú spôsoby, ako pomôcť najzraniteľnejším štátnym príslušníkom tretích krajín pri ich návrate domov. Niektoré tretie krajiny už spolupracujú s členskými štátmi na podpore repatriácie svojich štátnych príslušníkov¹⁴, pričom osobitná pozornosť by sa mala venovať najzraniteľnejším osobám.

Tento prístup spočíva aj na solidarite medzi členskými štátmi: platforma solidarity bude slúžiť na výmenu informácií o prijímacích kapacitách, počte osôb požívajúcich dočasnú ochranu na území jednotlivých členských štátov a o ďalších potrebách dodatočnej podpory. Komisia bude spolu s Agentúrou EÚ pre azyl koordinovať potrebnú operačnú reakciu vrátane presunu osôb medzi členskými štátmi v rámci EÚ a do tretích krajín. Dočasná ochrana bude najskôr trvať jeden rok a potom sa môže automaticky dvakrát predĺžiť vždy o šesť mesiacov.

Toto právne postavenie zaistí dotknutým osobám ochranu vrátane povolenia na pobyt, sociálnej pomoci a zdravotnej starostlivosti, prístupu k vzdelávaniu a na trh práce¹⁵. Je to dôkaz o tom, že EÚ a Európania sú ústretoví voči utečencom a chcú, aby zohrávali dôležitú úlohu v našich komunitách. Dočasná ochrana tiež pomôže zabrániť preťaženiu azylových systémov členských štátov a prispeje k tomu, aby členské štáty lepšie zvládali prijímanie týchto nových prichádzajúcich osôb, a to harmonizovaným, organizovaným a predvídateľným spôsobom. Prioritou bude teraz rýchle, primerané a koordinované poskytovanie dočasnej ochrany. Komisia urýchlene predloží usmernenia s cieľom pomôcť členským štátom a spolu s agentúrami EÚ bude pomáhať s uchopením týchto nových výziev.

Dlhodobjšia podpora pre členské štáty....

Verejné služby vrátane zdravotníckych služieb a vzdelávania, ako aj bývania a sociálnej ochrany budú musieť byť schopné reagovať na nové požiadavky ľudí utekajúcich z Ukrajiny, pričom čoraz väčší podiel utečencov pravdepodobne nebude mať v EÚ rodinu, ktorá im môže pomôcť. Mnohé verejné služby sú už teraz pod veľkým tlakom v dôsledku pandémie. Európa musí využiť všetky dostupné nástroje, ale zároveň sa musí spoliehať na súcit a ústretovosť svojich občanov, aby zaistila, že splní svoj sľub a pojme nových utečencov.

¹² Vykonávacie rozhodnutie Rady, ktorým sa stanovuje skutočnosť, že došlo k hromadnému prílevu vysídlených osôb z Ukrajiny v zmysle článku 5 smernice Rady 2001/55/ES, a zavádza sa dočasná ochrana, zo 4. marca 2022.

¹³ Dočasnou ochranou nie je dotknuté právo požiadať o medzinárodnú ochranu v Únii.

¹⁴ Patria sem India, Maroko, Tunisko a Egypt.

¹⁵ Toto právne postavenie poskytuje prístup aj k iným službám, ako sú bankové služby. Napríklad smernicou o platobných útoch (2014/92/EÚ) sa všetkým osobám s oprávneným pobytom v EÚ poskytuje prístup k základnému bankovému účtu.

..... prostredníctvom využívania finančných prostriedkov EÚ

Politika súdržnosti už prispieva k činnosti členských štátov zameranej na riešenie migračných výziev v rámci Európskeho fondu regionálneho rozvoja (ERDF) a Európskeho sociálneho fondu (ESF), z ktorých sa môžu financovať prijímacie kapacity a podporné služby. Rozsah tejto výzvy si vyžaduje nové kroky na zabezpečenie účinného prístupu k podpore. Preto Komisia navrhuje v rámci iniciatívy „Opatrenia v oblasti súdržnosti na podporu utečencov v Európe“ (CARE) flexibilnejšie využívať ERDF, ESF a Fond európskej pomoci pre najodkázanejšie osoby (FEAD). To umožní presmerovať časti zostávajúcich finančných prostriedkov v rámci programov súdržnosti z obdobia 2014 – 2020 na riešenie výziev, ktoré vznikli od začiatku vojny na Ukrajine. Mimoriadna miera spolufinancovania vo výške 100 % uplatňovaná v reakcii na pandémie sa s cieľom ďalej podporovať členské štáty predĺži o jeden rok. Na riešenie týchto nových požiadaviek v rámci celkového cieľa obnovy po pandémii sa okrem toho môže použiť približne 10 miliárd EUR z finančných prostriedkov Pomoci pri obnove v rámci politiky súdržnosti a pri obnove území v Európe (REACT-EU) na rok 2022.

Nová generácia fondov v oblasti vnútorných vecí na obdobie 2021 – 2027 poskytuje členským štátom prístup k značným dodatočným zdrojom, ktoré sú určené na zabezpečenie účinných prijímacích zariadení, vrátane špecializovanej podpory pre zraniteľné osoby, a na riadenie konaní o azyle. Tieto zdroje budú nevyhnutné na to, aby bolo možné reagovať na nové, vyvíjajúce sa výzvy, a to aj prostredníctvom zavedenia dočasnej ochrany. Môžu sa použiť aj na podporu poskytovania pomoci utečencom zo strany občianskej spoločnosti. Členské štáty dokončujú svoje vnútroštátne programy na obdobie 2021 – 2027 s cieľom stimulovať poskytovanie podpory¹⁶. Rýchle zavedenie existujúcich a nových vnútroštátnych programov poskytne značné zdroje a Komisia takisto pomôže členským štátom pri úprave ich plánov a pri poskytovaní prípadnej núdzovej pomoci. Komisia má takisto v úmysle prispieť k upevneniu solidarity medzi členskými štátmi, a preto navrhuje, že členské štáty môžu dobrovoľne prispievať do prostriedkov AMIF na obdobie 2021 – 2027.

... a podnecovaním celospoločenskej odozvy....

Tisíce občanov, podnikov a organizácií súkromného sektora preukazujú bezprecedentnú solidaritu a pripravenosť pomôcť ľuďom, ktorí utekajú pred vojnou. Komisia bude podporovať členské štáty a zainteresované strany na vnútroštátnej a miestnej úrovni pri nasmerovaní pomoci a zacielení opatrení tak, aby zodpovedali vznikajúcim potrebám.

5. ZVLÁDNUTIE VÝZVY

Celý rozsah výzvy, ktorej čelíme, sa ešte len prejaví, ale UNHCR v súčasnosti odhaduje, že z Ukrajiny utečie až 8 miliónov ľudí. EÚ a partneri na celom svete stoja pred skúškou a musia ukázať tým, ktorí nás chcú rozdeliť alebo zlomiť, že sme jednotní. Pri riešení výzvy spočívajúcej v pomoci tým, ktorí to potrebujú, sa musíme opierať o naše zásady a hodnoty.

Musíme sa rovnako podieľať na prijímaní ľudí, ktorí utekajú pred vojnou v našom susedstve a ktorých môže byť viac ako niekoľko miliónov. Zároveň budeme naďalej dôrazne obhajovať dodržiavanie medzinárodného humanitárneho práva a účinný prístup humanitárnych aktérov na Ukrajinu. Naše rozhodnutie napĺňať potreby a chrániť práva, slobody a dobré životné podmienky tých, ktorí sa snažia získať našu pomoc, si bude vyžadovať veľké úsilie, pokiaľ ide o prípravu a dlhodobé zameranie sa na výsledky vo všetkých členských štátoch. Zásadný

¹⁶ V každom prípade sú príslušné výdavky oprávnené so spätnou platnosťou už od začiatku roka 2021.

význam pritom zohráva náš jednotný prístup, ktorý čerpá zo všetkých nástrojov a vzájomnej podpory, ktoré má EÚ k dispozícii. Môžeme čerpať z mnohých silných stránok: našej ľudskosti, našej odolnosti a vynaliezavosti, a tak dosiahnuť to, že túto výzvu za pomoci všetkých potrebných prostriedkov zvládneme.